

ՎԱՐԱԳԱՅԻ ՀԱՎԱՏԻՍ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳՐՅՅԷ ՎԷ ՄԼՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷՅԷ

ՍՒՒԹԱԱԼԻԳ ՂԱԶԷԹԱ

ԳԻՐԻՆՃԻ ՆԵՆԵ

1868 ՄԱՅԻՍ 11 ՀԱՅՄԱ ԿՐԹԵՍԻ

ՆՈՒՄԲՐՈ 31

Ղարադայի Հավատիս հաճատան տե՛ֆա չըգարըլու պէնէվի գըլմէթի փէշին օլարադ 1 Օսմանը լիբասը օլուպ, թաշըլար իշին փօթա իւճըթի պէրապէր օլարադ 150 զուրուշ տուր, վէ նիւսիւնի 30 ար փարայա սաթըլաճադ տըր, իլանաթըն պէշէր սըրասը պիւրինճի տե՛ֆա իշին 2 իքինճի տե՛ֆա իշին 1 1/2 իւշինճի տե՛ֆա իշին 1 զուրուշ տուր, մէթուպ կէօնտէրմէք իսթէյէն Սթամպուլա փիւրինճի իշինտէ ճամը խանտա Նուրիճան Ա. Իփէքեան իսմինէ կէօնտէրմէք տիւրէր:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԹԵԼԵԿՐԱՖԻՅԷ

Գուրբէշ 19 Մայիս

Լսածորիս քօնսօլսը թարաֆընտան վէրիլէն պիր նսթա իւզէրինէ Ս. Կօէսքօ Լէհօտիլէրին մասլահաթընա Սէնաթօյա թագոտիմ իլէ, պու խուսուսա տայիր Սէմէլէքէթի խտարէսի իլէ տիւլէլէ Էճնէպի տարաքնտա օլան մէքեաթիպաթըն նէշըի, վէ մէմէքէթին հասիյէթինէ խալէլ կէթիլէն՝ վէ տիւլէլէ Էճնէպիյէ Սթիյանէսինտէ ճարի օլան միւնասէպաթըն խալէլիէպիր օլմասընը մուճիպ օլան հիւքիւմէթաէն Էմնիլէթին սէլպ օլունմասընը թէքլիթ իթմիլ տիր:

Փարիս 20 Մայիս

Թէսահուպ իտէն Ֆրդալարա գարըշ Ս. Բուհէ պիր նութը իրատ իթմիլ տիր: Իմքէրաթօր հաղըթիլէրի մայիս 31 Բուհէնտէ պուլունաճադ տըր:

21 Մայիս

Վալիլէն սէյլէնտիլինէ նազարէն՝ Բրէնա Նարթէօն Տէր Սաատէթի կիթ տիլինտէ Սթիլէնա վէ Պուրթէշտէն՝ կէշէճէք տիր:

Լօնտրա 21 Մայիս

Իլրանտանըն իսլահաթընըն պէլլինի հալի օլան սօն թէքլիթին իւզէրինէ պիր իսթիքըադ ագտ օլունաճադը մուգարրէր տիր:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Սիլլէթիմիլ իւզէրինտէ խալի վաղըթ տան պէրու պիր տուլղուսուղուք, նէվանիյէթ, միւշահատէ իթմէքտէ օլտուղունու քիմսէ ինքեար էտէմէզ, հալպու քի պու թարիգին սօնու զայլէթ ֆէնա օլտուղունու վէ նիհայէթ միլլէթին խարապընա մուճիպ օլաճաղընը տախի հիւ պիր սահիպ լիյադաթ զաթ իգրար էթմէքտէն տուր օլամադ, իմտի պիլլէր պու հալի էսէֆէնկիլ իւզէրինէ

կէշմիլի պրադարադ իլէրուտէ միլլէթի շու շիմաթի պուլունտուղու կիւճլէք լէրտէն գուրթարմագ իշին լաղըմ օլան չարէյի տիւշիւնմէքլիյի միւնասիպ տտո իտէրէք քէնտի էֆքեարըմըճա շու Խօլու պուլմուշ օլտուղունուղաւն օգուլսնլարըն նազարը տըգդաթընա իհալէ էտէրէք պէր վէշիլ աթի պէյան էտէրիլ:

Սիլլէթիմիլ պու կիւնքիւ կիւն զայլէթ ֆէնա պիր հալտէ պուլունմագտա տըր, վէ սէպէպի իտէ պաշգա պիր շէյ օլմայուպ, իլլա պու անէ գատար թուլունլան թարիքտէն վաղ կէշէրէք պաշգա պիր թարիք արանըլմալաւ տըր: վէ պաշգա պիր թարիք պուլմագ իտէ՝ կիւշ պիր շէյ օլմայուպ իլլա փէք գօլայ տըր շէյլէ քի էվէլա շուրասընա տըգդաթ օլունմալաւ տըր քի միլլէթիմիլին իտարէճէ կիւճիլէինսին սէպէպի նէ տիր, շիւպհէսիլ ճիւմէթիլա՝ պիլլիլէ քի փարասըլըք տըր, էյլէ օլտուղու հալտէ էվէլա փարանըն չարէսին արամայա պօրճուլուլ, վէ պուլունու իլին տէ զիյատէ տիւշիւնմէքլիյէ հաճէթ օլմայուպ, իլլա ահալի նէ Խօլ իլէ միլլէթինէ լաղըմ օլան պօրճունու պիլա քէնճիտէ հաթտա մէմունիյէթլէ էտա էտէյօր: պաշըճա պուլունու պիլմէք լաղըմ տըր, միլլէթիմիլ ագճէ վէրմէտէն զաշընմաղ լաքին վէրտիյի ագճէնիտէ հիւսապընը կէօրմէտիյի կիպի վէրմէզ, պուլունու իշին էվէլա լաղըմ տըր քի միլլէթտէն քէնտի վաղիֆէսի՝ պօրճունու էտա էթմէսինի մաթըլուպ օլունսո զու հալտէ, նէ իշին իստէնիլտիյինի խապէր վէրտիքտէն մատէ, մէպլաղի մէզպուրա պիր խսէլ կէլմէյէճէյինէ տայիր պիր տէ Էմնիլէթ կէօստէրիլմէլի տիր: Փաթըլքնանէյէ ագճէ լաղըմ տըր վէ պուլունու վէրմէքտէ միլլէթին պօրճու տըր, հալպու քի միլլէթտէն պու օգճէյի իտէյէն վէ ալան զաթարտա միլլէթէ պօրճու տուր քէնտիլէրինէ թէսլիմ օլան ագճէ իլէ իճրա

էթտիքէրի իսլահաթընը, վէ ագճէնին վէրտիլիյինին պօշա կիթմէտիլինի խապէր վէրմէքլիյէ, պուլունու իշին Պատրիքխանէնին քէնտիսինէ մախսուս վէ ահալինին հիւսնիւ թէվէճիւհիւնիւ ճէլպ իթմիլ պիր քէսմի զալէթաւը պուլունմալ տըր, մէզքիւր զաղէթանըն պիւրինճի վաղիֆէսի միլլէթէ իշէլի տօղըուտան տօղըույա ահալիյէ խապէր վէրմէքտիր, իքինճի՝ սայըր պիր զաղէթաւա Պատրիքխանէյէ վէ վարչութիւնա գարը պիր պահս կէօրտիլիւ հալտէ անիտէ հագգանիյէթին մէյտանա չըգարըլմասը իշին էկէր սահիհ իտէ անիտէ իճրասը Խախօտ պիր նէվանիյէթլէ մէպի իտէ անիտէ ճէրհի իճրա օլունմալ տըր, վէ պու Խօլ պիլիմ քէնտի էֆքեարըմըճա, միլլէթիմիլին շու շիմաթի պուլունտուղու կիւճլիլտէն գուրթարմագտա պիր չարէ տիր:

Պաղըլարըն էֆքեարընճա միլլէթին պու հալէ տիւշիւնսինէ պիլմէթին պիլմէթինէ զաղէթալար սէպէպ օլմուշտուր տէյի խտաա էթմէքտէ տիլլէր, հալ պու քի պու էֆքեարտա օլան զաթար շունու տա տիւշիւնմէլի տիր քի ահալի զաղէթալարա հագգ վէրիյի վէ զաղէթալարըն Խաղըղընա էհէմիլիյէթ վէրիյօր, պուլունու իշին ահալիյէ կիւճէնմէտէն վէ զաղէթալարտան շէքվա էթմէքտէն իտէ, Պատրիքխանէմիլին տախի զաղէթալարա էհէմիլիյէթ վէրմէթին վէ զաղէթալար վասէթաւը իլէ պիլմէթին Լիլրօփանըն իլէրու կիթմիլ օլտուղունու, հաթտա պիր նսմթօմուղտա վասթընը կէշմիլ օլտուղունու Լմէրիգա ահալիսինին հալինի իֆատէ էթսէլէր զանն էտէրիլ միլլէթիմիլին իլէրու կիթմէսինէ պէյիլէք պիր ֆայտէ էթմիլ օլուրլար, իմտի ագճէ իւզէրինէ պու գատար սէյլէտիքտէն սօնրա, պիր աղպա ահալինին ագճէ վէրմէտիլինին էօնիլիւ ալմագ իշին Խօգարուտէ պէյան էթտիլիլ թարիքի նէ Խօլտա իճրա էթ

Լ. յոյ՝ ոչ երկար՝ բայց յոյժ բեղմնաւոր կեանքը ծայրէ ի ծայր, բոլոր Լ. րեւելից նա մանուկն էր շայնք երիտասարդութեան մշտապէս յարացոյց մ է կատարելութեան :

Նոյնա յամի Տեառն 1823 ի խառն գիւղ, առաքինի, բարի, բարեպաշտ, պատուաւոր և աշխատասէր ծնողքէ, իւր ծընողաց գործը պարտիզպանութիւն էր, նա իր առաքինի պապուն Տօրը և Տօրեղբօր առաքինի ու պարզ ճակատներուն վրայ թափուած քրտանց կաթիլներէն ճաշակեց աշխատասիրութեան քաղցրութիւնը, և անոնց յաշխատութենէ փապարեալ ձեռքեր, նուն տակ տատասկաբեր Տօրին պողաբեր դառնալէն աշխատութեան մեծութիւնը սովորեցաւ անդստին յանտիական հասակէն, իր վարժապետը բնութիւնն էր. նա իր ծնողքէն կորստական ոսկոյ և արծաթոյ տեղ՝ անկորնչելի առաքինութիւն ժառանգեց. ուստի սիրեց առաքինութիւնը և աշխատութիւնը : Խառնգիւղի Վերսիսեան վարժարանի աշակերտ և քարեյիշատակ ճակատիւնեան Սկրտիչ Լ. Թորայի որդեկիր եղաւ. ձայնը խիստ գեղեցիկ լրջաւով, եկեղեցին դպրութիւն ալ կընէր, կատարելութիւնը այն ժամանակէն սկսաւ հրեալ վրան. վասնզի իր ձայնին գեղեցկութեանը համար իրեն եղած արտաքոյ կարգի պատիւներէն և գովութիւններէն չէր զլանար, ուսման փափաքող էր, ուստի և քիչ ժամանակուան մէջ բաւական յառաջագիւղութիւն ըրաւ շայ. Վասը. Խառն. լեզուներու և մանկամանկեան ուսմանց մէջ. ամենայն ոք կընէին թէ մեծ մարդ մը պիտի ըլլայ ժամանակին, ուստի և ամենայն ուսումնասէր անձինք կը սիրէին զինքը. 1841ին Վաքերարը՝ որ գիտէր հանձարը քաջալերել՝ զինքը Վաղարշապատի երկրագործութեան դպրոցը ղերկեց. ուր յաջողութեամբ պատկուեցաւ. դաշտի աշխատութիւնը սովորէն յետոյ քաղաքային աշխատութեան անցաւ. քաղաքական տնտեսութիւն և գանձային գիտութիւն սովորեցաւ : Խնչդէս հոգը փուշեր նոյնպէս ալ մարդկային ընկերութիւնը դժուարութիւններ և զեղծումներ ունի զորս պաշտել և յստակել պէտք է, հոգը մշակուելու և մարդկային ընկերութիւնը կատարելագործութեան պէտք ունի, ուստի անձնանուիրութիւն և աշխատութիւն կամ անշահախնդրութիւն և յարատեւութիւն ու լայնախորհուրդ երկայնմտութիւն, և կամ միով և եթ կատարելութիւն պէտք է :

Պեթլը Կոնստ

ԿԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱՆԻԼԻՅԷ

Տիվանը — Լ. Տեառն — Լ. յոյժէ միւս յիշելի՝ Լուսին վազայի քեանթիպի մէկ վաղեմէն ֆաղիլէթիւ Վերամիլ էֆենտիյէ :

Տիվանը Դէրբիւր միւսէ յիշելի՝ միւստէրիսէն Սիւմայոյ մէկէ մէկսի վազայի քեանթիպի միւսէրեմէթիւ Լ. Տեառն — Լուսին էֆենտիյէ :

Լեթիմ ճիշէթի գոմանտանըղը՝ Լ. Տեառն գոմանտանը միւսիլիւս սաատէթիւ Ըէֆէթէթ փաշայէ, թէվէթիս պոյրուսուս տուր :

Ըւրայի Տեֆէթ Լեթիս տէվէթիւ Սիթիստ փաշա հաղթէթէրի պու կիւն թէպտիլի ապ ու հափա զըմընտա Վրուսա ճանիպինէ աղիմէթ պոյրուսադար տուր :

Սիւշարիլէյ հաղթէթէրինի ալտէթիւնէ տէկին րիստէթ մէկքիւրէյի վէթեալէթէն Խաթիթիյէ Վաղըրը իւսհէթիւ տէվէթիւ Վրուստ փաշա հաղթէթէրի իֆա պոյրուսադարը մէսմուսիլիլ օլմուշտուր :

— Օւթը — Լազըթիլի փատիշահինն աւրա սըրա Լեթմ — տաղընը թէշիթ պոյրուսադարը իհիմալընա մէպին, Լուսիւտարտան մահէլի մէկքիւրէ գատար միւսէմ մէկ րիւր եօլ քիւշատընա պաշտընըլ վէ պու սուրէթտէ Լուսիւտար Էհալիսինի ֆէվգէլատէ մէմունիյէթէրինէ մուսիպ օլտուղու անլաղըլ տուր :

— Տարը — Ըւրայի աղբէրի րէյիսի, աթուֆէթիւ Սէհմէ — Լեթմ փաշա հաղթէթէրի կէշէն սաղը կիւնիւ Տեքսաա տէթէ միւստըլիլ վէ իհիլի մէմունիյէթէ միւսպաշըթէ պոյրուսադար տուր :

— Ըւրայի Տեֆէթ, Սիւշարիլիլ պիւրիստէ տէֆա օլարաք քիւշատ պոյրուսադար մուշ պիւր մէձիս օլմասը միւսպաշտէթիլ, մուսմէթը վազաաւը ուսուլը ճէտիտէ տայրէսինտէ ճէրէան իթմէթտէ օլտուղուստան, Ըւրայի Տեֆէթ մայէթիստէ իսթիլիսամ օլտուսադ վէ Սէճալիս վէ Տեֆայիլը սայրիտէն գուլանըլան գալիւսաւըլն կէօրտիւրէրի իշի իֆա էթմէք իւզըն, եհիստէն լուզումի մըգգաւսր՝ էհլ ու միւսթէթտիլ խատէմէ ինթիլիսպ վէ թէրթիպ օլտուսուլ վէ պոյրուսադըն էլիստէս աթիլի զայէթ պիւրիլի վէ կիւզէլ պիւր սուրէթէ միւսթաղէտէ վէ իշիլիլիլիլիլի կէօրէ մաաշարը տալիս սընըթ իթիպարը իլէ րատտէի քիֆայէտէ պոյրուսադ տուր :

— Կէշէնիլիլի Լուսանիսթանտէն Տէր-Սաատէթէ կէլիլիլ օլան 30 նէթէր շախաւը եհտէրիստէ բասարօլիլարը պոյրուսադ տուր :

ղը ճիշէթէ, Պապը Վալեայի Օւսպթիլիտէ թէվէթ օլտուսադ, պոյրուսադըն Լուսանիսթանա իյատէ վէ իրսալ օլտուսադաղարը իշիլիլիլ տուր :

— Լ. յոյժ 25 թարիլի իլէ Լազըրուստան աղան մէթթուպ մէպինէ նաղարէն՝ հափալէրին պիւր միւստէթ միւսթաղիլ կիթմէսի հասէպի իլէ, էվէլէձէ նիւզուլ իթմիլ օլան գար թէմամի էլէ երիմիլ իսէ տէ, մահը հալին 23ինձի կիւնիւ եիսէ եաղմալա պաշայուպ, թարիլը մէկքիւրէ տէկին պաղը մահալէրէ իւշ տէօրթ գարըլ գար թէրաթիւլ իթմիլ տուր :

— Լուսան Վոթիթէթի թէշիլիլիլ իւզիլիլիլ թէրիլիլ տիյար իլէ Լուսանիսթանա իլթիթա իտիլէթ, սէֆալէթ ու զարուրէթ տիւշար օլան կիլիտ ֆաթիլիլալարընը թէթըրա կիլիտէ նաղլ իլլէմէք մատտէսինիլ իհրասը հագգընտա՝ 1856 մուսհէտէսինիլ միւսթաղիլիլ պոյրուստան Լազըրիս տէվէթէրի նէզտիլիլ մուսթիլ Սալթանաթը լէթիլիլ սէֆիլիլիլիլ իւրաթիլիլ Վաղարիլիլ ճէլիլիլիլ ճանիպի Լեթիստէն իրսալ օլտուսան միւսպաշտէրէրիլ իւզըրինէ տիւլիլ միւշարիլիլիլ թարաֆլարընտան, պու պապտէ խայը մուսպաշտաթ ճէրէան իլլէտիլիլ տէն սօնկրա մէկքիւր ֆաթիլիլալարը վաթանիլիլիլ նաղլ, վէ Լուսանիսթան թարաֆընտան կիլիտ էլզըլաւընա միւսթիլիլ մաթըն իրսալիլիլ մէն իլլէմէկէ գարար վէրիլիլ, վէ Լ. յոյժիլ վէ սայրի Տիւլէլը Վարպիլիլիլ պէլլէթ սէֆիլիլիլիլ Լուսանիսթան լիմանլարընտան կիլիտէ կիտէն քուրսան սէֆիլիլիլիլ մէն իլլէմէք իւզըն Տօնանմայի շիւմայուլնէ մաւալէնէթ իտէ ճէթէրի Սէմօրիլ Տիւրօմաթիլ զաղէթաւընը միւստէրիլիլ թարաֆընտան պոյրուսադ տուր :

— Չէնտ հաթթատան պէրու Վալաթա Սէրալընտա քիւշատ օլտուսադ օլան Սէթթէպը Սուլթանիլիլ տալիլ օլադագ չէճուզար եաղըլմաղա պաշալմըլ, վէ հիւսապըլ պիւրիլիլիլ զարուր իլ հալ փէտէր վէ մատէրիլիլ եանլարընտա պիւրէր իթիլիլ չէճուք՝ էլլէրիլիլ Սէթթէպին Վաղըրը պուլընտան Խամայիլ պէյ էֆենտիյէ թագոթիլ օլտուսադ իւզըն պիւրէր արղուհալ պուլընուպ՝ էվալարընըն մէթթէպի մէկքիւրէյէ պիլա իւզըթիլ քապուլ պոյրուսադիլիլ իշուլ չալըլուպ չապալամագտա տըրլար, վէ նիհայէթ պիւրալ կիւն կէրիւպ կիտուպ, կիւնիլիլ օրատա նէօլպէթէ պէթէթիլիլիլ սօնկրա՝ սըրա քէնտիլիլիլիլ կէրիլիլիլ, արղուհալարընը թագոթիլ իտիւպ էվալարըն պատէլ թէճէսիլիլ զայտ օլտուսադ տուր :

